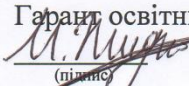

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Психології» (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми
 М. С. Жидко
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи сексології і сексопатології. Психологія статі і гендерних відносин
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні і поведінкові науки
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, дистанційна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник: Фаворова К.М., доц.каф. 704, к. психол. н., доц. _____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабуснавчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Психології
(№ 704)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри к. психол. н., доц. _____ Гулий Ю.І.
(науковий ступінь і вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

здобувачка групи 760пм (каф. 704) _____ В.А. Переверзєва
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Фаворова Катерина Миколаївна, к. психол. н., доцент. З 2004 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Соціальна психологія;
- Психологія сім'ї;
- Сексологія.

Напрями наукових досліджень: психологічні аспекти партнерських відносин, особистісні чинники взаємодії у різних видах соціальногоспілкування.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр в якому викладається дисципліна –6;

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість кредитів ЄКТС – 4,5, загальна кількість годин – 135, лекції - 32 години, практичні заняття - 32 годин (всього аудиторних занять - 64 годин), самостійна робота - 71 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності –лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – знання основ загальної психології

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) –знання основ соціальної психології, вікової психології та психології сім'ї

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета освоєння курсу дозволяє ознайомити здобувача з процесом становлення полові самосвідомості, статерольової поведінки і сексуальної орієнтації, типами сексуальних культур, етапами копулятивного циклу, психологічними особливостями жіночої і чоловічої сексуальності.

Завдання

Основні завдання вивчення дисципліни пов'язані з формуванням наступних загальних та професійних **компетенцій**:

- 1) вивчити основні категорії та поняття сексології та сексопатології;
- 2) сформувані знання щодо особливостей та етапів психосексуального та статево рольового розвитку людини;
- 3) вивчити причини виникнення сексуальних порушень у чоловіків та жінок;
- 4) сформувані уявлення щодо особливостей жіночої і чоловічої сексуальності;
- 5) сформувані знання щодо методів психологічної діагностики та психотерапії в сексології та сексопатології.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде

знати:

- етапи, парадигми і теорії розвитку знання в області психології статі і сексології;
- основні закономірності формування сексуальності людини і її порушень;
- проблеми норми і патології в сексології, сексопатології і психології статі;
- основні напрямки діяльності психолога;

вміти:

- проводити збір психосексуального анамнезу;
- проводити психологічну діагностику особистості пацієнта із сексологічними проблемами подружньої пари, структурний аналіз сексуального розладу;
- застосовувати методи психотерапії для психологічної корекції сексуальних розладів;

мати уявлення:

- про основні проблеми сучасних сексології та психології статі;
- про базові положення та методи політики гендерної рівності;
- про принципи створення програм психологічної профілактики сексологічних та гендерних проблем, а також статевого виховання для різних вікових, соціальних та етнокультурних груп.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Історія розвитку і структура сексологічного знання і психології статі

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (л – 4, п – 2).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стать, сексуальність і гендер. Виникнення «проблеми статі». Від міфів до наукового знання. Психосексуальні теорії в рамках психодинамічного підходу (З. Фрейд, К. Юнг, А. Адлер, К. Хорни, Э. Фромм). Сексологічні опитування (А. Кинзи й ін.). Дослідження У. Мастерса і В. Джонсон. Сучасні парадигми психології статі. Розвиток вітчизняної сексології і психології статі. Еволюція концепту «гендер» і основні теоретичні контексти його вживання: структурний функціоналізм, соціальний конструктивізм і інституціоналізм. Феміністичні і постмодерністські практики.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Диференційна психофізіологія гендерних розходжень

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (л – 4, п – 2).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- Морфологічні розходження чоловіків і жінок. Фізіологічні полові розходження. Менструальні фази як специфіка жіночого організму. Життєстійкість, аномалії розвитку і захворюваність чоловіків і жінок. Стать і фізична культура.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Психосексуальний розвиток людини

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 4, п – 4).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стать і її детермінанти. Критерії оцінки полові конституції. Структура лібідо. Етапи психосексуального розвитку: парапубертатний, препубертатний, пубертатний, перехідний, зрілої сексуальності. Умовно-сексуальні прояви. Догенітальна сексуальність. Формування еrogenних зон, параорганістичний феномен. Типи мастурбації, види патологічної мастурбації.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Статеворольовий розвиток людини

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (л – 4, п – 2).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Ядерна полова ідентичність. Статевий диморфізм і моделі маскуліності/фемініності. Андрогінність. Психосексуальний розвиток і

гендерна соціалізація. Чоловіча і жіноча статево-рольова ідентичність. Жіночий гендерно-ролевий стрес. Чоловічий гендерно-ролевий стрес. Гендерні стереотипи.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Біологія, культура і сексуальність

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (л – 4, п – 2).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Еволюційно-біологічні основи сексуальної поведінки. Сексуальний символізм і ритуали. «Сміхова» культура і «матірня» мова. Подвійні стандарти і сексуальні табу. Сексуальність і любов. Відношення до девіантної сексуальності. Кризи маскулінності/фемінінності, сексуальні революції і їхні наслідки. Проблема гомосоціальності і гомосексуальності.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години (у межах л, п).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Змістовний модуль 2.

Тема 6. Особливості чоловічої і жіночої норми і патології в сексології і сексопатології

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 4, п – 4).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Епідеміологія сексуальних порушень. Реакція чоловіків і жінок на сексуальну стимуляцію. Етапи копулятивного циклу. Норма фрикційного етапу. Розходження в чоловічому і жіночому оргазмі.

Причини виникнення сексуальних порушень у чоловіків та жінок. Аноргазмія. Патологія потяга, ерекції і еяколяції в чоловіків. Сексуальні порушення в жінок: фригідність, вагінізм, виргогамія, геніталгія. Сексуальна дезадаптація подружньої пари.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Методи психологічної діагностики в сексології і психології статі

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 4, п – 4).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Діагностика відносин у подружній парі. Тест Т. Лири. Етапи структурного аналізу. Загальні і специфічні критерії функціонального стану складових копулятивного циклу. Структурні грати як метод аналізу різних форм синдроматиксису і емергентності.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Методи психотерапії і психологічної кореляції в сексології і сексопатології

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 4, п – 4).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Тренінгові методики. Десенсібілізаційні методики. Гіпносугестивні методики. Подружня терапія. Секс-терапія. Психологічні консультування і корекція гомосексуалістів. Реабілітація постраждалих від різних видів сексуального насильства.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Соціально-правові проблеми сексології і психології статі.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 4, п – 4).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Злочини проти свободи. Злочини проти моралі. Епідеміологія сексуальної злочинності. Фактори, що впливають на сексуальну злочинність: стать, агресія, алкоголь, наркоманія, патологічний розвиток особистості. Особистість сексуальних злочинців.

Сексуальність, мораль, моральність і право. Проституція: минуле і сьогодення. Форми сексуального насильства. Сексуальна експлуатація дітей і підлітків. Сексуальність і здоров'я. Психогігієна і психопрофілактика сексуальних розладів. Контрацепція і планування родини. Хвороби, що передаються половим шляхом (БППП) і СНІД. Сексуальна освіта. Еротика і порнографія.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години (у межах л, п).*
 - Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку і структура сексологічного знання і психології статі	4
2	Диференційна психофізіологія гендерних розходжень	2
3	Психосексуальний розвиток людини	4
4	Статорольовий розвиток людини	4
5	Біологія, культура і сексуальність	2
6	Особливості чоловічої і жіночої норми і патології в сексології і сексопатології	4
7	Методи психологічної діагностики в сексології і психології статі	4
8	Методи психотерапії і психологічної кореляції в сексології і сексопатології	6
9	Соціально-правові проблеми сексології і психології статі.	2
	Разом	32

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (письмова відповідь на 2 питання за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0	6	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 5	4	0 ... 20

Модульний контроль	0...30	-	0 ... 30
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0	6	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 5	4	0 ... 20
Модульний контроль	0...30	-	0... 30
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). При виконанні модульних контрольних робіт, без принципових помилок, виконано не менш ніж 50 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти за зразком наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти за допомогою викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) розв'язувати задачі прикладного характеру.

Добре (75-89). При виконанні модульних контрольних робіт без помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Досконало знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти самостійно наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти логічно, обґрунтовано пояснювати наявність зв'язку між ними (припустимі несуттєві помилки, які студент самостійно виправляє після додаткового уточнення з боку викладача). Вміти без суттєвої допомоги викладача розв'язувати задачі прикладного характеру.

Відмінно (90-100). При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 90 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв'язанні практичних завдань. Відповіді теоретичнообґрунтовані, логічні, з дотриманням культури мови.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Кочарян Г.С. Современная сексология. - К.: Ника Центр, 2007. - 451с.
2. Кочарян А.С. Личность и половая роль. - Х.: Основа, 1996.-127 с.

11. Рекомендована література

Базова:

1. Кочарян А.С. Личность и половая роль. - Х.: Основа, 1996.-127 с.
2. Сексологія: навчальний посібник / В. В. Кришталь, Є. В. Кришталь, Т. В. Кришталь, 2008.- 990 с.
3. Сексопатологія. Національний підручник / Під ред.. Є.В.Кришталь, Б.М. Ворник. 2012. – 925 с.
4. Сексопатологія (чоловіків та жінок) /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 25 с.
5. Діденко С.В, Козлова О.С Психологія сексуальності. - К.: Либідь, 2009. - 403с.
6. Діденко С.В. Козлова О.С. Психологія сексуальності - К.: Академвидав, 2009. - 304 с

Допоміжна:

1. Предмет та завдання медичної сексології. Історія становлення і розвитку медичної сексології. Сексуальне здоров'я. /Методичні вказівки /Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 10 с.
2. Становлення і формування сексуальності людини. Анатомо-фізіологічні основи сексуальності. Сексуальна гармонія. /Методичні вказівки / Кожина Г.М., Георгієвська Н.В., Кришталь В.Є., ХНМУ, 2013, 14 с.
3. Кочарян Г.С. Современная сексология. - К.: Ника Центр, 2007. - 451с.